משניות מבוארות מסֶכֶת מִנָחוֹת פרק ב - ג

פרק ב א) הקומץ את המנחה חשב **שייריה** או **להקטיר קמצה למחר, מודה רבי יוסי בזה שהוא פגול וחייבין עליו כרת.** להקטיר לבונתה למחר, רבי יוסי אומר, פסול ואין בו כרת, וחכמים אומרים, פגול וחייבין עליו כרת. אמרו לו, מה שנה זו מן הנבחה. אמר להם, שהנבחה דמו ובשרו אחיד, ולבונה אינה מן המנחה: **ב** שחט שני כבשים לאכול אחד מן המדרים ולמחר, רבי יוסי אומר, אותה החלה ואותו המדר שחשב עליו, פגול וחייבין עליו כרת. רבי יוסי אומר, אותה החלה ואותו המדר לבונתה למחר, רבי יוסי אומר פסול ואין בו כרת. דאין מתיר מפגל את המתירי, וחכמים אומרים פגול, וחייבין עליו כרת. אמרו לו חכמים לרי יוסי, מה שנה זו מן הנבחה. שהשוחט את הזבח על מנת לאכל אמורין למחר, פגול. אמר להם שהנבחה דמו ובשרו ואמורין אחד, ולכך האמורין מפגלין. ולבונה אינה מן המנחה. ואין הקמץ אוסר אותה. וחכמים סברו כיון שנקבעה בכלי אחד מועלת המשכה. ולכך נקרא כמתיר אחד (ועין בתוי"ט שמקשה מרבנן דפרק ד משנה ב הזבח על מנת לאכל אמורין למחר, פגול. ואמורין אין מפגלין בחבי מתיר, ואם כן הלא משנה זאת אלבא דרבי מאיר, ועין שם הרבה תרוצים לחלק). כתיב בקרבן חג שבועות (ויקרא כג, יז) "שני כבשים בני שנה לובה אלה בשחיטים הבכורים, מפני שהם צריכים להיות עם הלחם בתנופה, אבל שאר כבשים של עצרת מוקפדין הם וכן הקטרת בזיכין של לבונה מתירין את לחם הפנים דכתיב (שם כד, ז) "והיתה ללחם לאזכרה", והלחם נאכל כל אותה שבת ולמוצאי שבת דקלפינן מדכתיב (שם ט) "כי קדש קדשים הוא לו", דהינו זמן אכילתו קדשים שהוא ליום ולילה. **ב) שחט שני כבשים** של עצרת כדי **לאכול אחד מן החלות** משתי הלחם **ולמחר,** וזמן אכילתן הוא ליום ולילה. כדין מנחה, דכתיב בגבי מנחה (שם ג, י) "כאשר הקרב", וכן גם **הקטיר שני כבשים** של לבונה כדי **לאכול אחד מן המדרים** של לחם הפנים לבונה **למחר** דהינו שלא בזמנו. **רבי יוסי אומר אותה החלה** של עצרת שחשב לאכילה **ולמחר,** ו**אותו המדר** של לחם הפנים שחשב **עליו** לאכל ולמחר, הרי **פגול וחייבין עליו כרת, והשני פסול** ואין **בו כרת** באכילתו, דהקפוה שעשאן שתי חלות, דכתיב בגבי שתי הלחם (שם כב, יז) "שתים עשרנים", ולא מקרי שתי הלחם דהם דומין זה לזה (תוס'). **וחכמים אומרים זה וזה פגול וחייבין עליו כרת.** דסברי חכמים דדינן כגוף אחד. **כשמאת אחת מן החלות** ומן **המדרים, רבי יהודה אומר אותה שניהם יצאו לבית השרפה, שאין קרבן פוסל** חצאי חלות, **ואם** נפסל כולו. **וחכמים אומרים הטמא** ישאר בקמצתו, **והטהור** יאכל. והמקדש בגמרא שרבי

יהודה היה מקפל כף מרבותיו, **ודקנא** בשמטמאו קדם זריקת דם הכבשים אז קדם הקטרת הבזיכין, אבל אם טמאו אחר הקטרת הבזיכין, דברי הכל הטהור יאכל (עין מלא"ש). המקריב קרבן תודה מקריב עמוד ד' מיני לחם **ג) התודה מפגלת את הלחם והלחם אינו מפגל את התודה. כיצד השוחט את התודה כדי לאכול ממנה למחר, היא מפגל את הלחם ומפגלין. חשב לאכול מן הלחם למחר, הלחם מפגל והתודה אינה מפגלת. שהלחם בא בשביל התודה והיא טפלה ללחם. הכבשים של עצרת מפגלין את הלחם והלחם אינו מפגל את הכבשים.כיצד השוחט את הכבשים לאכול מהן למחר, הם הכבשים מפגלין. שחט כדי לאכול מן הלחם למחר, הלחם מפגל. והכבשים אינן מפגלין. דשתי הלחם טפלין ללחם. דצריך להשמיענו אף על פי שהם באין עמו בתנופה אינן מפגלין הכבשים. ד) הזבח מפגל את הכבשים משקדשו בכלי. שהניחו אותן בכלי שרת, שוב אין להם פדיון הראשונה מהן חיב כרת. דברי רבי מאיר. והנסכין אינן מפגלין את הזבח. כיצד, השוחט את הזבח כדי לאכול ממנו למחר, הוא ונסכיו מפגלין. חשב להקריב מן הנסכין למחר, הנסכין מפגלין והזבח אינו מפגל. משנה זאת מחלוקת אם מפגלין בחבי מתיר. ועין בתוס' דפרק ד משנה ב. ה) פגל בקמץ, בהקטרת הקמץ, חשב על השיריים לאכול שלא בזמנן, ולא פגל בלבונה. וכן פגל בלבונה ולא פגל בקמץ, רבי מאיר אומר הוי פגול, וחייבין עליו כרת, דסבירא ליה מפגלין בחבי מתיר. וחכמים אומרים אין בו כרת. עד שיפגל את כל המתיר. והקטרת אחד מהם חצי מתיר דמה דאיכא נמי הקטרת חברו שאין שיירי המנחה מתירין באכילה ובכזית עד שיקטיר הקמץ והלבונה. ומודים חכמים לרבי מאיר במנחת חוטא ובמנחת קנאות שאם פגל בקמץ שאינו פגול וחייבין עליו כרת. שהקמץ הוא המתיר. כיון שאין בו לבונה. שחט אחד מן הכבשים של עצרת לאכול שתי חלות למחר, או הקטיר אחד מן הבזיכים לאכול שני סדרים ליום כרת, דבי מאיר אומר פגול וחייבין עליו כרת. דמפגלין בחבי מתיר אחר. שחט אחד מן הכבשים לאכול מנוגו למחר, הוא פגול וחברו כשר. דאין מתיר מפגל מתיר אחר. שחט אחד מן הכבשים לאכול מחברו למחר, שניהם כשרים. דאין חל פגול במתירי לחברו.

פרק ג א) הקומץ את המנחה מחושב כדי לאכול ממנו למחר **דבר שאין דרכו** חוץ לזמנו **דבר שאין דרכו לאכל,** כגון קמץ את לבונה, **או חשב להקטיר** חוץ לזמנו **דבר שאין דרכו להקטיר,** דהינו שחשב להקטיר השירים, **כשר.** דאין זו מחשבה, דבטלה דעתו אצל כל. **רבי אליעזר פוסל,** דתניא (ויקרא ז, יח) "ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו", בשתי אכילות מדבר הכתוב, אחת אכילת האדם

לבעלים, דהא לא קמיצה, ואין מנחת נדבה נתרת בלא קמיצה. **נתערב קמצה בשייריה או בשיריים של חברתה,** דהינו בשיריים של מנחה אחרת, **לא יקטיר,** משום דשיריים אסורים להקטיר, דכתיב (שם יא) "לא תקטירו ממנו אשה לה'", כל שממנו לאשים הרי הוא בבל תקטירו, **והא הקטיר עלתה לבעלים.** כיון שבכר נקמץ, אין השאר מבטל לקומץ, דכמו דעולים אין מבטלים זה את זה, הכי נמי ילפינן לשיריים שאין השיריים מבטלים את הקומץ. **נטמא הקומץ והקריבו, הציץ מרצה. יצא** הקומץ לחוץ **והקריבו** אין הציץ **מרצה,** דכתיב (שמות כח, לח) "ונשא אהרן את עון הקדשים", אינו נושא אלא עון טמאה שיש בו צד קמץ, דהינו שם עליו אסור טמאה, כיון שנמצא התרה מלקלה בצבור הציץ מרצה עליו, דכתיב בקרבנו תמיד "במועדו" אפילו בטמאה, **הציץ מרצה על הטמא והבשר** הבא לשעתו. **על היוצא,** ואף על פי שקבר ביוצא התרה, בבמה שבנוב וגבעון יליפינן מדכתיב "לרצון לפני ה'", עון דלפני ה', דהינו שם הקריב לפני ה', אף על פי שיש בו עון טמאה, הציץ מרצה, אבל עון היוצא, אין הציץ מרצה (ועיין תו"ס). **ד) נטמאו שייריה,** אם **נשרפו שייריה, או אבדו שייריה,** קדם שהקריב המקמץ, **כמדת רבי אליעזר** (במשכת סחרים דף ע"ז) דזוקרין הדם אף על פי שאבד הבשר, **כשרה,** ומקטיריו המקמץ, דגם כאן אף על פי שאין שיריים, כשר להקטיר המקמץ. **וכמדת רבי יהושע** דאמר (שם) אם אין בשר אין דם, גם כאן אין מקריב, והיא **פסולה.** והוא שלא נשתייר כלום מהשיריים, אם קדש המנחה **שלא בכלי שרת, פסולה.** דצריך לשמן הקמץ בכלי שרת. **רבי שמעון מכשיר,** דאמר קרא (שם ג, י) "קדש קדשים הוא הקטרת אשים לה'", מה חטאת שנרובתו מעשים, אף מנחה אם רצה עושה ביד ונלבד שיעבד בימיו, אבל אם לא קדש המנחה בתחלה בכלי שרת, דברי הכל פסולה, דכתיב (יחזקאל מה, כ) "אשר יבשלו שם הכהנים את האשם ואת החטאת", ואין בשול בלא כלי, ואתקש מנחה לחטאת ואשם. **הקטיר קמצה פעמים,** חצי קמץ בכל פעם, **כשרה.** דאין קמץ פחות משתי זיתים, נמצא שהקטיר בכל פעם כזית, אבל אם חלקה לשלש פעמים אז לד', פסולה, דהוי ליה הקטרה פחותה מכזית. **ה) הקמץ, מעוטו מעכב את רבו,** שאם חסר כל שהוא פסול, דאמר רחמנא (ויקרא ב, ב) "מלא קמצו". **הנשרון** שבמנחה, **מעוטו מעכב את רבו,** דמנחה פחותה מעשרון לא שהיא פסולה, דכתיב (שם) "מסלתה". **היין,** חצי ההין לפר ושלישית לאיל וברביעית לכבש, **מעוטו מעכב את רבו,** דכתיב בפרשת נסכים (במדבר טו, יא) "ככה יעשה לשור האחד", וקל כבה עבודה הוא. **השמן, מעוטו מעכב את רבו,** דבמנחת נסכים כתיב (שם) "בסלת", ובמנחות נדבה כתוב (ויקרא ב, ב) "ומשמנה". **הסלת והשמן** של מנחה, **מעכבין זה את זה,** דכתיב (שם ב, טז) "מגרשה בעצמה," שאם חסר כל שהיא פסולה, ומפרש בתוי"ט שיש קפיד הכתוב דכתיב בם בשאר מנחות משלקחה ומשלמנה. **הקמץ והלבונה מעכבין זה את זה,** דכתיב (שם) "על כל לבונתה", וכתיב (שם ו, ח) "ואת כל הלבונה אשר על המנחה". **ו) שני שעירי יום הכפורים,** השעיר אשר עלה עליו הגורל לה', והשעיר של עזאזל, **מעכבין זה את זה,** שאם לא הביא אחד מהן אינו יכול להביא גם השני, דכתיב (שם טו, לד) "בהן "חקה", וקל מקום שנאמר חקה הוא

ואחת אכילת מזבח, ומדאפקינהו רחמנא בלשון תוריהו בלשון אכילה משחשיב מזו לזו, וחכמים אומרים להכי אפקה רחמנא להקטרה בלשון אכילה, מה אכילה בכזית אף משחשבת הקטרה חוץ לזמנו דבר שדרכו לאכול כשר. כדפרשנו דחיליף מקרא. **וכן חשב לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית, שאין קרבן אכילה והקטרה פחות מכזית. כשר. לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית, כשר. לאכול כחצי זית ולהקטיר מצטרפין:** כתיב גבי קרבן מנחת סלת (שם ב, א) "ויצק עליה שמן ונתן עליה לבונה וגו' וקמץ משם מלא קמצו", ושם בגבי מאפה תנור (שם ד) "חלות מצת בלולות בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן", גבי מנחת מחבת (שם ז) "פתות אתה פתים ויצקת עליה שמן", וכתיב (שם יג) "כל קרבנך תקריב מלח". בפרק ד' משנה ג' תנן כל המנחות הנעשות בכלי טעונות שלש מתנות שמן, ויציקה וצלילה בשמן, ומתן שמן בכלי קדם לעשיתן. וסדר עשית המנחה, בתחילה נותן שמן בכלי ואחר כך נותן את הסלת, ואחר כך חוזר ויוצק שמן ובוצל. **ב) לא יצק** שמן בכלי, ומפרש בגמרא דהינו לא יצק הכהן השמן אלא הישראל, דמקמיצה ואילך מצות כהונה, **לא בלל** אלא נתן כל הלא בתנם בפעם אחת, **לא פתת** במנחות הנאפות אלא פתת כל המנחה אלא שעור קמץ, ודעת התוי"ט דאפילו לא פתת כלל גם כן כשר, **לא מלח** לכל המנחה אלא לקמץ, **לא הניף** במנחות הצריכות תנופה, דהינו במנחת חוטא (צריך לנופה: עמר, המנחה אינו צריך תנופה. כמבאר לקמן פרק ה משנה ה, ראשון לציון) ומנחת קנאות, **לא הגיש** המנחה לקרן דרומית מערבית של מזבח, דכתיב (שם ח) "והגישה אל המזבח" שצריך הגשה לקרן דרומית מערבית, דכל המזבח צריכין פתיתין בזית, **אם פתת פתיתין גדולים יותר** אי שפתת פתיתין קטנים, **ולא משחן בשמן,** דהרקיקין צריכין משיחה בשמן, דכתיב בגבי מנחת חוטא (שם ז) "ורקיקי מצות משחים בשמן", בכל אלו **כשרות.** דלא שנה הכתוב לעכב. **נתערב קמצה בקמץ חברתה במנחת כהנים אם במנחת נסכין, כשרה** שאלו כלן כלל, כמו הקמץ שנתערב, **רבי יהודה אומר בקמצה במנחת כהן הפשיח ובמנחת נסכים, שזו** מנחת ישראל **בלילתה עבה,** שצריכה לא שמן לעשרון סלת, **וזו** מנחת נסכים ושל כהנים **בלילתה רכה.** שלשלת לגין לעשרון סלת **והן בולעות זו מזו,** דמנחת נסכים אינו מנחת כהן משיח, ונמצא רבה השמן על הקמץ, **והוי ליה** מנחה שלא הקטר קמצה, אבל מנחת נסכים כשרה, **ולא הני** כרבה שמנה, כיון שלא מדעת נתערב בטל ברב, וכמאן דליתא דמי. דלא כרש"י ("ותוס' שם) דהינו דגם מנחת נסכים פסולה, דהוי מעט שמנה, דהשמן שנבלע בקמץ חסר ממנחת הנסכים. **ג) שתי מנחות שלא נקמצו ונתערבו זו בזו, אם יכול לקמוץ מזו בפני עצמה ומזו בפני עצמה,** דהינו שלא נקמצו לגמרי ונשאר מכל אחת כדי קמץ בלא מערבת שניהן, **כשרות. ואם לאו, פסולות.** דאמר קרא (שם ב) "מלא קמצו משלקחה", **רבי יהודה אומר הקמץ שנתערב במנחה שלא נקמצה, לא יקטיר אותה, ולא מנחת חברתה. הקמץ שנתערב במנחה שלא נקמצה, זו שנקמצה עלתה לבעלים, וזו שלא נקמצה לא עלתה לבעלים.** נתערב קמצה בשייריה בלשון תוריהו בלשון אכילה, מה אכילה בכזית אף משחשבת הקטרה בכזית. חשב לאכול דבר שדרכו לאכול חוץ לזמנו, **ולהקטיר לבונתה בעי כזית.** חשב לאכול דבר שדרכו לאכל חוץ לזמנו, **ולהקטיר** חוץ לזמנו **דבר שדרכו להקטיר פחות מכזית. כשר.** דלא מקרי הקטרה, **לאכול דבר שדרכו לאכל, ולהקטיר פחות מכזית. כשר. לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית, מצטרפין.** כתיב גבי קרבן מנחת סלת (שם ב, א) "ויצק עליה שמן ונתן עליה לבונה וגו' וקמץ משם מלא קמצו", ושם בגבי מאפה תנור (שם ד) "חלות מצת בלולות בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן", גבי מנחת מחבת (שם ז) "פתות אתה פתים ויצקת עליה שמן", וכתיב (שם יג) "כל קרבנך תקריב מלח". בפרק ד' משנה ג' תנן כל המנחות הנעשות בכלי טעונות שלש מתנות שמן, ויציקה וצלילה בשמן, ומתן שמן בכלי קדם לעשיתן. וסדר עשית המנחה, בתחילה נותן שמן בכלי ואחר כך נותן את הסלת, ואחר כך חוזר ויוצק שמן ובוצל. **ב) לא יצק** שמן בכלי, ומפרש בגמרא דהינו לא יצק הכהן השמן אלא הישראל, דמקמיצה ואילך מצות כהונה, **לא בלל** אלא נתן כל הלא בתנם בפעם אחת, **לא פתת** במנחות הנאפות אלא פתת כל המנחה אלא שעור קמץ, ודעת התוי"ט דאפילו לא פתת כלל גם כן כשר, **לא מלח** לכל המנחה אלא לקמץ, **לא הניף** במנחות הצריכות תנופה, דהינו במנחת חוטא (צריך לנופה: עמר, המנחה אינו צריך תנופה. כמבאר לקמן פרק ה משנה ה, ראשון לציון) ומנחת קנאות, **לא הגיש** המנחה לקרן דרומית מערבית של מזבח, דכתיב (שם ח) "והגישה אל המזבח" שצריך הגשה לקרן דרומית מערבית, דכל המזבח צריכין פתיתין בזית, **אם פתת פתיתין גדולים יותר** אי שפתת פתיתין קטנים, **ולא משחן בשמן,** דהרקיקין צריכין משיחה בשמן, דכתיב בגבי מנחת חוטא (שם ז) "ורקיקי מצות משחים בשמן", בכל אלו **כשרות.** דלא שנה הכתוב לעכב. **נתערב קמצה בקמץ חברתה במנחת כהנים אם במנחת נסכין, כשרה** שאלו כלן כלל, כמו הקמץ שנתערב, **רבי יהודה אומר בקמצה במנחת כהן הפשיח ובמנחת נסכים, שזו** מנחת ישראל **בלילתה עבה,** שצריכה לא שמן לעשרון סלת, **וזו** מנחת נסכים ושל כהנים **בלילתה רכה.** שלשלת לגין לעשרון סלת **והן בולעות זו מזו,** דמנחת נסכים אינו מנחת כהן משיח, ונמצא רבה השמן על הקמץ, **והוי ליה** מנחה שלא הקטר קמצה, אבל מנחת נסכים כשרה, **ולא הני** כרבה שמנה, כיון שלא מדעת נתערב בטל ברב, וכמאן דליתא דמי. דלא כרש"י ("ותוס' שם) דהינו דגם מנחת נסכים פסולה, דהוי מעט שמנה, דהשמן שנבלע בקמץ חסר ממנחת הנסכים. **ג) שתי מנחות שלא נקמצו ונתערבו זו בזו, אם יכול לקמוץ מזו בפני עצמה ומזו בפני עצמה,** דהינו שלא נקמצו לגמרי ונשאר מכל אחת כדי קמץ בלא מערבת שניהן, **כשרות. ואם לאו, פסולות.** דאמר קרא (שם ב) "מלא קמצו משלקחה", **רבי יהודה אומר הקמץ שנתערב במנחה שלא נקמצה, לא יקטיר אותה,** ולא מנחת חברתה. **הקמץ שנתערב במנחה שלא נקמצה, זו שנקמצה עלתה לבעלים, וזו שלא נקמצה לא עלתה לבעלים.** דאם כן מה הקטיר הכהן, הרי אין בכל המנחה אלא כזית, ואם כן הרי נקמצה כולה, ואיך יכול לקח שני קמצין, דלקמן בכל קמץ יש מזה שנתערב ולקח קמץ שלם מחד מנחה. **ואם הקטיר** כל המערבות, **זו שנקמצה עלתה לבעלים, וזו שלא נקמצה לא עלתה**